

Fokozott átvilágítás végrehajtása az oroszországi szankciók megkerülésével szemben.

Előzmények:

Az Európai Unió példátlan korlátozó intézkedéseket vezetett be válaszul Oroszország Ukrajna elleni agresszív háborújára és Fehéroroszország ebben való bűnrészességére. A szankciók egyik célja, hogy gyengítsék az orosz kormány képességét a háború finanszírozására.

A szankciók mértékével szembesülve, az orosz célpontok különböző technikákat vetettek be ezen intézkedések kijátszására:

-bonyolult pénzügyi rendszerek alkalmazásával,

-a forgalmazott áruk jellegének vagy eredetének meghamisításával vagy harmadik országok joghatóságára támaszkodva.

A jegyzékbe vett személyek és szervezetek arra is törekedtek, hogy elrejtsek vagyონukat.

Ennek eredményeképpen megnövekedett annak a kockázata, hogy az uniós gazdasági szereplők olyan helyzetbe kerüljenek, hogy megkönnyíthetik az Oroszországot érintő tiltott tevékenységeket, ezáltal csökkentve a szankciók hatását, és esetleg megsértik az uniós jogszabályokat. Ez a megnövekedett kockázat indokolja a fokozott átvilágítási modell kidolgozását, különösen a nagy kockázatú ágazatok és az összetett ellátási láncok esetében.

A valamely uniós tagállam joga szerint bejegyzett vagy alapított uniós gazdasági szereplőknek közvetlenül meg kell felelniük az uniós szankciókra vonatkozó jogszabályoknak.

Ez az iránymutatás általános áttekintést kíván nyújtani az uniós gazdasági szereplők számára a kellő gondossággal végzett átvilágítási munkájuk során figyelembe veendő főbb szempontokról, és célja, hogy támogassa megfelelési erőfeszítéseiket. Az iránymutatás nem tekinthető kimerítő dokumentumnak, amely az uniós gazdasági szereplők valamennyi ágazatára és típusára alkalmazható.

Az új kijátszási minták függvényében az ajánlott átvilágítási intézkedések listáját ennek megfelelően frissíteni szükséges. Az iránymutatás jelenlegi középpontjában az exporttal kapcsolatos szankciók állnak, azonban az uniós gazdasági szereplőktől elvárható, hogy minden olyan releváns tevékenységükre vonatkozóan rendelkezzenek átvilágítási intézkedésekkel, amelyek az uniós szankciók hatálya alá tartozhatnak.

Ezen iránymutatáson kívül a Bizottság közzétette a szankcióval sújtott, kiemelt fontosságú harctéri termékek és a gazdaságilag kritikus áruk jegyzékét, hogy támogassa az exportőrök kellő gondosságát és hatékony megfelelését, valamint a partnerországok vám- és végrehajtási hatóságainak célzott kijátszás elleni intézkedéseit. A 833/2014/EU tanácsi rendelet IV. melléklete tartalmazza az oroszországi és egyes harmadik országbeli, az orosz hadsereggel szoros kereskedelmi vagy egyéb kapcsolatban álló szervezetek listáját. Ezt a listát rendszeresen frissítik. Más joghatóságok hasonló információkat tesznek közzé azokról a szervezetekről, amelyeknél nagyobb a kijátszás kockázata.

A szankciók lehetséges kijátszásának kockázatértékelése

Az uniós gazdasági szereplőknek azonosítaniuk, értékelniük és meg kell érteniük az üzleti tevékenységük és működési modelljük szempontjából leginkább releváns szankciók kijátszásának lehetséges kockázatait, és intézkedéseket kell hozniuk e kockázatok mérséklésére. Ezt rendszeresen el kell végezni, a kijátszási technikák fejlődésére vonatkozó nyílt forrásból származó információk alapján. Meg kell jegyezni, hogy azok az uniós gazdasági szereplők, amelyek nem csupán elősegítik, hanem létrehozzák az ügyleteket, jobb helyzetben vannak a kockázat felméréséhez és a kellő gondossággal történő átvilágításhoz. Ezenkívül az ügyletek jellegétől függően (pl. kereskedelmi, export/import) eltérőek lehetnek a szankciók kijátszásának felderítésében érdekelt felek.

Az Európai Bizottság orosz szankciókról szóló GYIK-je szerint *"az uniós gazdasági szereplőknek megfelelő átvilágítást kell végezniük, amelyet üzleti tevékenységük sajátosságainak és a kapcsolódó kockázati kitétségeknek megfelelően kell elvégezniük. Minden gazdasági szereplőnek ki kell dolgoznia, végre kell hajtania és rendszeresen frissítenie kell az uniós szankcióknak való megfelelési programot, amely tükrözi az egyéni üzleti modelljüket, a földrajzi működési területeket és sajátosságokat, valamint az ügyfelekre, üzleti partnerekre és alkalmazottakra vonatkozó kapcsolódó kockázatértékelést."*

Annak érdekében, hogy a lehető legnagyobb mértékben csökkentsék a szankciók esetleges kijátszásának mértékét, az uniós gazdasági szereplőknek stratégiai kockázatértékelést kell végezniük, az alábbi lépéseket követve:

- I. **A fenyegetések és sebezhető pontok azonosítása:** A kockázatot úgy lehet meghatározni, hogy egy fenyegető tényező képes-e kihasználni a sebezhető pontokat. Az uniós gazdasági szereplőknek ébernek kell maradniuk az orosz szereplők által a szankciók kijátszására használt főbb technikák, valamint a kialakulóban lévő minták tekintetében. Fel kell térképezniük a szolgáltatási körökbe tartozó olyan terméktípusokat, ügyleteket és gazdasági tevékenységeket is, amelyek esetében fennáll a kockázata annak, hogy orosz szankciók kijátszásában szerepet játszhat.

Példák arra, hogy kik lehetnek különösen érintettek, és kiknek kell különös éberséget tanúsítaniuk:

Példa (1): Félvezető eszközök uniós székhelyű gyártója. Köztudott, hogy ezek az áruk nagy keresletnek örvendenek Oroszországban, és az EU-ból Oroszországba történő kivitelük tilos. A kivitel volumene növekszik olyan harmadik országok felé, amelyekkel korábban csak korlátozottan vagy egyáltalán nem kereskedtek.

Példa (2): A kiemelt fontosságú haditechnikai cikkek listáján szereplő termékek uniós székhelyű gyártója. Köztudott, hogy a harcéri cikkek iránt nagy a kereslet Oroszországban, és Oroszországba irányuló kivitelükre az EU-ból kiviteli korlátozások vonatkoznak.

Példa (3): Egy EU-ban székhellyel rendelkező gyártó olyan árukat gyárt, amelyek nagyon speciális tarifális besorolásúak, és mint ilyenek, exporttilalom hatálya alá tartozhatnak.

Példa (4): Olyan áruk uniós székhelyű gyártója, amelyeket gyakran és könnyen be lehet sorolni olyan HR-kód alá, amelyre nem vonatkoznak szankciók.

Példa (5): Egy uniós székhelyű szállítványozó vállalat, amely megszervezi az exportált áruk szállítását.

- II. **Kockázatelemzés:** A gazdasági szereplőknek fel kell mérniük az ágazatukat, termékeiket és gazdasági tevékenységeiket érintő kockázatok jellegét, és meg kell érteniük, hogy ezek a kockázatok hogyan valósulhatnak meg. E célból kockázati mutatókat, adatokat és bármely más, nyilvánosan hozzáférhető vagy szakismereteik részét képező releváns információt használhatnak.

Példa (1): Az Oroszországba harmadik országokon keresztül történő árutovábbítási kísérletek megelőzése érdekében szükséges: a kockázat fokozott értékelése képzett szakemberek által, az ügyfelek és üzleti partnerek szerződéses megállapodásainak figyelemmel kísérése, a termék megfelelő feldolgozásának és végfelhasználásának biztosítása.

- III. **Az enyhítő intézkedések kialakítása érdekében az alábbi kérdések körét érdemes megvizsgálni:** Hogyan lehet a kockázatokat megelőzni? Milyen intézkedéseket kell végrehajtani e kockázatok mérséklése érdekében? Melyek az illetékes nemzeti hatóságok, amelyek felhívják a gazdasági szereplők figyelmét a kockázatokra és iránymutatást nyújtanak?

- IV. **Rendszeres frissítés:** A kijátszási technikák fejlődése és az egyre összetettebb kijátszási módszerek alkalmazása megköveteli, hogy a fenyegetések és sebezhetőségek feltérképezését szükség esetén - például a szankciók módosításakor vagy új szankciók elfogadásakor - de mindenképpen folyamatosan frissítsék. Ez megköveteli, hogy a gazdasági szereplő megfelelő eljárásokkal rendelkezzen a szükséges információk (pl. szankciós jogszabályok, kijátszási technikák, kijátszási kereskedelmi forgalom) nyomon követésére és naprakészen tartására. A szakemberek e kérdésekkel kapcsolatos képzése szintén kritikus jelentőségű. Ezen túlmenően ajánlott, hogy a vállalat felső vezetése személyesen is részt vegyen, és a vállalat megfelelőségi tisztviselői rendszeresen tájékoztassák a vállalatot az azonosított kockázatokról és a meghozott intézkedésekről.

Az uniós gazdasági szereplők a kijátszással kapcsolatos kockázatértékelési és kockázatkezelési megközelítés elfogadásával hozzájárulnak annak biztosításához, hogy a kijátszás megelőzésére vagy mérséklésére hozott intézkedések arányban álljanak a megállapított kockázatokkal.

A kockázatértékelés és a kockázatkezelés végrehajtása lehetővé teszi az uniós gazdasági szereplők számára azt is, hogy erőfeszítéseiket a legérzékenyebb esetekre összpontosítsák, és így erőforrásaikat a leghatékonyabb módon osszák el.

A tranzakciók szintjén/szintjén, pénzmozgások és áru fuvarozási útvonalak, a szállítási vállalatok részvétele és felelőssége

Melyik az áru származási/szállítási/rendeltetési országa?

- Melyik a tranzit- és a rendeltetési ország? Ez az ország Oroszországgal vagy Fehéroroszországgal szomszédos, könnyen szállítható/elérhető (pl. útlevel/szállítási ellenőrzés) Oroszországba vagy Fehéroroszországba, vagy más módon ismert arról, hogy árukat reexportál az említett joghatóságokba? A kivitelre fokozott éberséget/végfelhasználási ellenőrzést kell-e alkalmazni?

- Bonyolult/szokatlan szállítási útvonalakat használnak-e?

- Változott-e az áruk értéke a szankciók bevezetése óta? Változott-e a kereskedelem/ügyletkötés módja, pl. szerződési feltételek bevezetése?

- Mi az ügylet üzleti indoka? Úgy tűnik, hogy az ügylet vagy a szállítmány üzleti szempontból megfelel a (leendő) ügyféllel kapcsolatos elvárásoknak? Vagy az ügylet vagy a szállítás üzleti szempontból indokolatlannak tűnik?

- Használ-e az ügylet olyan összetett pénzügyi konstrukciókat, amelyeket a célja nem indokol?

- Változott-e a szállítás/szállítás módja a szankciók bevezetése óta?

- Vannak-e szokatlan vagy rendellenes elemek a dokumentációban, amelyek nem egyeznek (pl. a pénzügyi és a szerződés között)?

- Bármilyen más piros jelző?

Az árukön:

- Az árukra vonatkoznak-e uniós szankciók vagy export/importellenőrzési szabályok?

- Az áruk szerepelnek-e a kiemelt fontosságú harctéri cikkek listáján vagy a gazdaságilag kritikus áruk listáján?

- Tartalmaznak-e az áruk olyan alkatrészeket, amelyeket nagyobb valószínűséggel szétszerelnek és nem rendeltetésszerű célra felhasználnak?

- Hasonlóak-e az áruk a szankcionált árukhoz? Ha az árukat Oroszországon vagy Fehéroroszországon keresztül szállítják, az útvonal szabványos és indokot-e?

- Különös figyelmet kell fordítani az olyan országokba irányuló kivitelre, amelyek nem alkalmaznak korlátozásokat az érzékeny áruk Oroszországba és Fehéroroszországba irányuló kivitelére (lásd a 2022. április 1-jei értesítést).

Legjobb gyakorlatok a szankciók kijátszásának tipológiáinak kezelésére:

Kereskedelem: az Oroszországba és/vagy Fehéroroszországba harmadik országokon keresztül történő esetleges átirányítás megakadályozása.

Az uniós gazdasági szereplőknek megfelelő átvilágítási eljárásokat kell alkalmazniuk annak biztosítására, hogy az Oroszország számára szankciókkal sújtott árukkal kapcsolatos műveleteik ne irányuljanak át Oroszországba.

Először is, különösen a korlátozások alá eső áruk exportálása esetén ismerniük kell a partnereiket, és tudniuk kell, hogy mennyire megbízhatóak. Harmadik országbeli üzleti partnereikkel különösen olyan szerződéses záradékokat kell kötniük, amelyek megtiltják az áruk Oroszországba és Fehéroroszországba történő további reexportját, valamint esetleges utólagos ellenőrzéseket is kell tartaniuk ezen feltételek teljsülésének vizsgálata érdekében.

Ezek a záradékok lehetnek például olyan kijelentések, amelyek szerint az ilyen rendelkezés betartása a szerződés lényeges eleme, vagy olyan szerződéses záradékok, amelyek köteleznék a harmadik országbeli importőrt arra, hogy az érintett árukat ne exportálja Oroszországba vagy Fehéroroszországba, és ne adja tovább az érintett árukat olyan harmadik félnek aki ezt megteheti. Alapvető fontosságú, hogy a szerződéses ezen kikötése érvényes legyen, és a szerződésre alkalmazandó jog szerint is érvényesíthető legyen.

A szankciók végrehajtása és végrehajtása a tagállamok feladata. A Bizottság feladata, hogy biztosítsa az egységes végrehajtást az Unió egész területén, és ellenőrizze a tagállamok általi végrehajtást.

Ha az EU-ból egy harmadik országba exportált szankcióval érintett árucikket mint ilyen árucikket újraexportálják Oroszországba, az illetékes hatóságok azt az uniós szankciókra vonatkozó uniós jogszabályok megsértésének tekinthetik, amennyiben az uniós exportőr nem jár el kellő körültekintéssel. A kereskedelem területén bármilyen gyanús tevékenységet a jogi követelményeknek megfelelően jelenteni kell az illetékes nemzeti hatóságnak, a vám- és határőrizeti hatóságoknak vagy - ha van ilyen - az illetékes felügyeleti hatóságnak.

Bank- és pénzügyek: Fokozott éberség szükséges a levelező számlák használatában tekintetében. A levelező számlákra támaszkodó ügyletek a szankciók kijátszásának nagyobb kockázatát eredményezhetik.

A levelezőszámlák olyan pénzügyi intézmények közötti kapcsolatot jelentenek, amelyek megkönnyítik a szolgáltatások nyújtását az egyik (a levelező fél) és a másik (a válaszadó) között. Ezek a szolgáltatások kapcsolódhatnak a válaszadó pénzügyi intézmény számára vagy ügyfelei nevében végzett tranzakciókhoz, beleértve az átutalásokat, a nemzetközi kereskedelmi elszámolásokat, az átutalásokat és a határokon átnyúló fizetések feldolgozását.

Azoknak a pénzügyi intézményeknek, amelyek külföldi pénzügyi intézmények számára levelező számlákat vezetnek, megfelelő, kockázatalapú, fokozott átvilágítási kereteket kell létrehozniuk, olyan szabályokkal, eljárásokkal és folyamatokkal, amelyeket ésszerűen úgy terveztek meg, hogy felmérjék és csökkentsék az ilyen kapcsolatokban rejlő kockázatokat.

A szankciók végrehajtásával összefüggésben a pénzügyi intézményeknek figyelemmel kell kísérniük a levelező számlákkal kapcsolatos tranzakciókat, hogy felderítsék és megelőzzék a szankciók megsértésére irányuló esetleges kísérleteket. A pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelem követelményeinek sérelme nélkül, átvilágítási kereteiknek figyelembe kell venniük a külföldi válaszadó által a szankciók kijátszásának kockázati szintjét.

A kockázatok a különböző entitások profiljától függően változhatnak. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a pénzügyi intézmények megfelelő kockázátértékelést és megfelelő átvilágítást végezhetnek a jelenlévő kockázatokról:

(1) a külföldi válaszadó üzleti tevékenységét és piacait;

(2) a tevékenység típusa, célja és várható tevékenysége;

(3) a külföldi válaszóval való kapcsolat jellege és időtartama; és

(4) annak a joghatóságnak a felügyeleti rendszere, amelyben a külföldi válaszó engedélyt kapott, valamint az e kockázatok hatékony kezelését szolgáló kontrollok kialakítása és végrehajtása.

Az átvilágítás lehetségs szempontjai és szükségszerűsége:

- Közvetett ügyletek esetében, amikor a közvetítők vagy fedőcégekre való gyanú merül fel.
- Olyan kikerülési csomópont felbukkanása, amely az erről ismert országokhoz kapcsolható.
- Külső fuvarozó esetében.
- Szükséges a folyamatos egyeztetés a dokumentáció és a tényleges áru között.
- Azon komplex vállalati struktúrák esetében, ahol az Oroszországgal baráti kapcsolatot ápoló országok is megjelennek.
- Olyan üzleti partnerek átvilágítása, amelyek a közelmúltban jöttek létre és fokozott ellenőrzést kíván annak a ténynek a megállapítása, hogy kapcsolható e listás entitáshoz.
- Székhelye megoszlik több másik céggel.
- Vállalati holdingban a tulajdoni hányad 50 százalékos küszöb alá csökkenése esetén.
- Részvényátruházások esetében, mivel a szankcionált személyek a vagyonuk mentése érdekében átadhatják azokat.
- A vállalatok egy személyhez köthető ellenőrzésének megléte, annak ellenére, hogy a részesedése 50 százalék alatti küszöb alá esik. Ebben az esetben a látszólagos közvetlen tulajdonjogot is vizsgálni kell (igazgatósági tag, ügyvezető stb...)
- Nem lehet közvetlenül elérni a vezetőséget és egy harmadik félen keresztül történik a kommunikáció.

Hasznos oldalak:

Commission website (opinions, FAQs)

<https://1/commission.europa.eu/sanctions>

Consolidated List of Financial Sanctions

<https://1/webgate.ec.europa.eu/fsd/fsf>

EU Sanctions Map

<https://1/sanctionsmap.eu>

FAQ on restrictive measures in the area of aviation

<https://www.easa.europa.eu/en/the-agency/faqs/eu-restrictive-measures-against-russia>

<https://1/finance.ec.europa.eu/eu-and-world/sanctions-restrictive-measures/overview-sanctions-and->

[related- resources/eu-sanctions-whistleblower-tool en](#)

Kapcsolat a Bizottsággal:

On EU sanctions in general

RELEX-SANCTIONS@ec.europa.eu

On EU sanctions against Russia

EC-RUSSIA-SANCTIONS@ec.europa.eu

As a non-EU stakeholder

EC-SANCTIONS-INTERNATIONAL@ec.europa.eu

National competent authorities for the implementation of EU sanctions

[National competent authorities for the implementation of EU restrictive measures \(sanctions\) \(europa.eu\)](#)